

Fractie Water NATUURLIJK
De heer G. IJff en mevrouw T. Kremers

datum 18 april 2023
uw kenmerk
zaaknr. 2023-Z5439
documentnr. WLDOC-1037746042-5915
onderwerp Beantwoording artikel 35 vragen over plan Waterbloem/Neer

Beste heer IJff en mevrouw Kremers,

Per brief van 6 maart 2023 heeft u aan het dagelijks bestuur een aantal vragen gesteld over plan Waterbloem/Neer.

U schrijft: "Water Natuurlijk Limburg heeft zich de afgelopen tijd verdiept in het integraal plan Waterbloem/Neer. Na bestudering van het plan en diverse gesprekken hierover hebben wij twijfels bij dit plan en willen we u de volgende vragen voorleggen.

Het lastige aan het plan vinden we dat er twee deelplannen in verwerkt zijn:

1. de natte natuurparel Waterbloem waar gebiedsvreemd water omheen geleid wordt;
2. het agrarische gebied Neer waar gebiedsvreemd water is toegestaan.

Je bent dus gebiedsvreemd water aan het toelaten aan het gebied waardoor vervuiling en het niet kunnen voldoen aan de KRW-doelstelling en vervuiling van het grondwater dreigt. Wij hebben altijd begrepen dat voorkomen moet worden dat gebiedsvreemd water in en rondom kwetsbare natuurgebieden komt. Het vasthouden van gebiedseigen water heeft in die situatie de voorkeur. Met het oog op de toekomst lijkt het ons verstandig om ook op agrarische gronden in de nabijheid van natuurgebieden primair in te zetten op gebiedseigen water. Graag vernemen we uw reactie op de door ons gestelde vragen."

Vragen en beantwoording daarvan

Algemeen:

Waterschap Limburg maakt gebruik van Maaswater dat via België, de Zuid-Willemsvaart, Noordervaart en vervolgens de Peelkanalen wordt aangevoerd naar midden- en Noord-Limburg (een deel wordt doorgevoerd naar Zuidoost Brabant). Dit water wordt gebruikt om verdroging te beperken.

Omdat het gebiedsvreemd water betreft, wordt dit water gescheiden van het gebiedseigen water in natuurgebieden.

Vraag 1

Waaruit blijkt dat het Waterschap in dit gebied inzet op conservering van gebiedseigen water?

Antwoord op vraag 1

In het deelgebied Waterbloem wordt nu ook gebiedseigen water vastgehouden door bestaande stuwen die in het kader van de projecten OWL (Optimaal Waterbeheer in de Landbouw) en SK (Stuwende Kracht) zijn geplaatst. Deze projecten zijn voor het gehele beheersgebied uitgerold en uitgevoerd op basis van bestaand generiek beleid. Deze bestaande waterconserveringsstuwen blijven allemaal gehandhaafd, met uitzondering van 1 stuw. Deze wordt herplaatst op een locatie die waterhuishoudkundig beter geschikt is.

Voor het deelgebied Neer wordt aanvullend aan het vasthouden van het gebiedseigen water, tijdens droge perioden water ingelaten vanuit het Afwateringskanaal.

Vraag 2

We hebben begrepen dat het inlaten van gebiedsvreemd water als proef wordt uitgevoerd. De reden om dit te doen is naar een idee van een agrariër en de aanwezigheid van het sterk afwaterend afwateringskanaal. Is dit juist?

Antwoord op vraag 2

Het inlaten van water uit het Afleidingskanaal betreft in dit project geen proef. Enkele jaren eerder, in 2020, werd dit bij wijze van proef uitgevoerd en geëvalueerd. Op basis van de positieve evaluatie werden de maatregelen uitgewerkt zoals opgenomen in het opgemaakte projectplan voor deelgebied "Wateraanvoer Neer".

De evaluatie is omschreven in memo (2020-D78506) welke als bijlage is toegevoegd.

Vraag 3

Binnen welk beleidskader van het waterschap past deze proef? Denk daarbij bijvoorbeeld aan het waterbeheerplan.

Antwoord op vraag 3

Het betreft geen proef.

Kortheidshalve wordt volstaan met een verwijzing naar de opgestelde en vastgestelde evaluatie van de pilot in 2020.

Vraag 4

Is voorzien in een evaluatie van deze proef en kunnen we die ontvangen zodra deze gereed is? Zijn de maatregelen weer terug te draaien als blijkt dat de proef te veel nadelen kent?

Antwoord op vraag 4

Er is in 2020 een pilot uitgevoerd om water vanuit het Afwateringskanaal in de Zwartwaterlossing te pompen om hiermee het achterliggend landbouwgebied met waterlopen te voorzien van water. De pilot is geëvalueerd en de evaluatie is beschreven in een memo (2020-D78506) en verwerkt in een mededeling aan het Dagelijks Bestuur. In vergadering van het Dagelijks Bestuur d.d. 18 augustus 2020 was dit aan de orde en stemde het dagelijks bestuur in met de evaluatie, conclusies en aanbevelingen.

Ten aanzien van de mogelijkheden om de maatregel terug te draaien en de inlaat van gebiedsvreemd water stop te zetten: De maatregelen bestaan uit geautomatiseerde waterinlaat en peilbeheer. Indien gewenst kan waterinlaat te allen tijde worden stopgezet.

U vervolgt: "Water Natuurlijk maakt zich zorgen over de waterkwaliteit in het projectgebied."

Vraag 5

Is bekend welke stikstof- en fosforbronnen een bijdrage leveren aan de normoverschrijding van de waterkwaliteit in dit gebied? In welke mate draagt de landbouw in de omgeving bij aan de overschrijding van stikstof en/of fosfor en via welke route?

Antwoord op vraag 5

Nee, dit is niet bekend. We monitoren dit gebied niet continue. In 2021 is wel vier keer verspreid over het jaar gemeten in de Keizersloop. De stikstof- en fosfaatwaarden waren elke keer verhoogd. De verhoging is niet te herleiden naar één of meerdere concrete punten.

Vraag 6

Voldoet naar verwachting de waterkwaliteit in het gebied Waterbloem met deze proef aan de KRW-doelstellingen voor 2027?

Antwoord op vraag 6

De beoogde maatregelen zijn geen proef. Zoals voornoemd vond de proef (pilot) eerder plaats. De pilot betrof een kwantitatief onderzoek waarbij het effect op peilen en debieten is onderzocht. Het gebied "Waterinlaat Neer" ligt buiten het gebied Waterbloem en buiten de begrenzing van een KRW-waterlichaam.

U vervolgt: "Sommige waterlopen in het gebied worden uitgediept om het land droog te houden. Er worden stuwen aangelegd om het land vochtig te houden. Dit terwijl het een permanent nat gebied op een moeilijk te infiltreren leemlaag betreft."

Vraag 7

Passen de genoemde aanpassingen van diepe sloten en stuwen binnen een adaptieve klimaatanpak waarbij water en bodem sturend is?

Antwoord op vraag 7

Er is binnen dit project geen sprake van het generiek verdiepen van sloten. Om het landbouwwater om de Waterbloem te leiden naar het landbouwgebied Neer is het nodig om één sloot te verdiepen. Hiervoor zal het afwateringsstelsel op plekken worden aangepast. Vooral door het gebruik van geautomatiseerde stuwen zal op een klimaatadaptieve manier efficiënter het gewenste peil kunnen worden gehandhaafd. Bij hevige neerslag zullen de stuwen vanzelf omlaaggaan terwijl in droge omstandigheden juist het tegenovergestelde gebeurt in combinatie met extra wateraanvoer. Hierdoor passen de maatregelen binnen een adaptieve klimaatanpak, waarbij waterpeilen sturend zijn.

Vraag 8

Passen de voorgestelde maatregelen binnen de rijksplannen met betrekking tot transitie van de landbouw? (Zie kamerbrief van minister Slaghouwer)

Antwoord op vraag 8

Het projectplan is gericht op het handhaven van de bestaande gebruiksfuncties. Transitie van de landbouw in het gebied tussen het Afleidingskanaal en Waterbloem alsmede het landbouwgebied ten zuidoosten van de N 562 is geen onderdeel van de project-scope.

Vraag 9

Is er in het project gezien of het verhogen van het peil in het Afwateringskanaal ook een positief effect kan hebben op het tegengaan van de verdroging van het gebied? Waarschijnlijk zou een ander natuurgebied, zoals de Eikenpeel, daar ook voordeel bij kunnen hebben. Klopt dit?

Antwoord op vraag

Nee, het verhogen van het peil in het Afwateringskanaal is niet beschouwd en ligt buiten de scope van de projectopdracht. Het huidige water(stuw)peil in het afwateringskanaal heeft gediend als randvoorwaarde. Het verhogen van het waterpeil in het Afwateringskanaal zou het projectgebied aanmerkelijk vergroten richting Egchel en Kessel. Hierbij zou inderdaad ook het gebied Eikenpeel, dat binnen het stroomgebied van de Tasbeek ligt, voordeel kunnen hebben. Tevens wordt verwezen naar het antwoord op vraag 16.

Vraag 10

Lopend door het gebied Neer zien we diepe ontwaterende sloten die samen met een diep afwateringskanaal te infiltreren water in het voorjaar afvoert. De boerenstuwen die meer dan tien jaar geleden zijn aangelegd schijnen nog steeds niet naar behoren te werken. Ze staan bijvoorbeeld open op tijden dat deze dicht dienen te staan. Klopt dat?

Antwoord op vraag 10

Richting de kern van Neer liggen enkele diepere sloten door het Kwir-dal en dat heeft te maken met de geaccidenteerde ligging van het gebied en het grote verval in maaiveld en verhang van de waterlopen. Verder van Neer af liggen er geen diepe sloten.

Bedieningsplicht van boerenstuwen ligt veelal bij agrariërs en niet bij WL. In het verleden heeft er vanuit WL controle op de instellingen plaatsgevonden en deze werden nagenoeg altijd goed ingesteld. Daarom is de controle afgebouwd. Recent (afgelopen maanden) werden de stuwen en de instelling nog gecontroleerd. Daaruit bleek dat de boerenstuwen goed zijn ingesteld.

Vraag 11

Hoe wordt door het waterschap toegezien dat het afgesproken waterpeil wordt nageleefd?

Antwoord op vraag 11

Afspraken over waterpeilen worden vastgelegd in een Beheer, onderhoud en Monitoringsplan. Het cluster Areaalbeheer monitort de afspraken door het regulier aflezen van peilschalen en controle van de peilen en bijstellen van stuwstanden.

Binnen dit plan worden diverse stuwen (circa 15 stuks) geautomatiseerd en voorzien van waterstandsmeters, waardoor deze op afstand controleerbaar zijn. Daarnaast komen er nog diverse waterstandsmeters die zijn voorzien van een alarmering als er hoge/lage peilen worden gemeten.

Vraag 12

De ecologische maatregelen in het gebied Waterbloem beperken zich grotendeels tot de randen van het natuurgebied terwijl het overgrote deel van de hydrologische maatregelen is gericht op het bestrijden van droogteschade voor de landbouw direct buiten het plangebied door middel van wateraanvoer. Is er een analyse van het watersysteem waaruit blijkt dat op geen andere wijze herstel van het watersysteem kan worden gerealiseerd? Zo ja, kunnen wij dit krijgen? Zo nee, waarom niet en bent u voornemens dit alsnog te laten maken?

Antwoord op vraag 12

Ja, een analyse van het watersysteem is uitgevoerd. Dit is de basis voor de in het projectplan opgenomen maatregelen. Het projectplan waterwet is als bijlage bijgevoegd.

De analyse richt zich op de doelstelling om te voorkomen dat het natuurgebied Waterbloem wordt belast met gebiedsvreemd water.

De terreinbeheerder (Staatsbosbeheer) voert de gewenste maatregelen uit binnen het natuurgebied (interne maatregelen). Het waterschap verleende hiervoor eerder vergunning (2021-D1983).

De verleende vergunning en Onderbouwing van de vergunningaanvraag zijn als bijlagen bijgevoegd.

Vraag 13

Wij missen het gewenste streefbeeld en de knelpuntenanalyse. Zijn deze er wel?

Antwoord op vraag 13

Ja, voor het gebied Waterbloem werd door de provincie Limburg een streefbeeld opgesteld in de vorm van habitat-typen. Dit is leidend voor de door Staatsbosbeheer geplande maatregelen binnen het natuurgebied.

Voor de knelpuntenanalyse wordt verwezen naar de doelen zoals geformuleerd in het projectplan welk als bijlage is toegevoegd.

Vraag 14

Mochten deze er niet zijn, dan is er als het ware een plan ontwikkeld zonder analyse en zonder duurzame herstelmaatregelen. Hoe is dan te meten wat de huidige situatie is en wat eraan gedaan moet worden om aan de richtlijnen c.q. het gewenste eindplaatje te voldoen? Graag uw mening hieromtrent.

Antwoord op vraag 14

n.v.t.

Vraag 15

In de directe omgeving is er ook nog een project lopende rond de Roggelsebeek-Bevelandsebeek-Neerbeek. Kun u aangeven hoe de inhoudelijke afstemming van het maatregelenpakket heeft plaatsgevonden tussen de diverse in dit gebied lopende projecten?

Antwoord op vraag 15

Het project Roggelsebeek-Bevelandsebeek-Neerbeek bevindt zich in de verkenningsfase. De maatregelen zoals uitgewerkt in het kader van het project Waterbloem zijn input voor de verkenning van het project Roggelsebeek-Bevelandsebeek-Neerbeek.

Vraag 16

Peilopzet in het Afwateringskanaal en het verondiepen en dichten van watergangen is een mogelijkheid om de regionale grondwaterstand te optimaliseren waardoor de vitaliteit van het natuurgebied positief wordt beïnvloed en tevens wateraanvoerwerken voor droogtebestrijding achterwege kunnen blijven. Klopt dit en hoe kijkt het waterschap tegen dit voorstel aan? Is er nog een mogelijkheid om dit voorstel mee te nemen?

Antwoord op vraag 16

Ja, Peilopzet in het Afwateringskanaal en het verondiepen en dichten van watergangen is een mogelijkheid om de regionale grondwaterstand te optimaliseren en dit zal bijdragen aan de vitaliteit van natuurgebieden. Of daarmee wateraanvoerwerken voor droogtebestrijding achterwege kunnen blijven, vereist nader onderzoek.

Zoals aangegeven is peilopzet van het Afwateringskanaal geen onderdeel van de scope van dit project.

Op 18 aug. werd door het dagelijks bestuur besloten om naar aanleiding van de positieve evaluatie van de Pilot de scope van het project Natte natuurparel Waterbloem uit te breiden met "Wateraanvoer Neer".

Breder oppakken en onderzoeken van mogelijkheden voor het optimaliseren van waterconservering in de verdere omgeving zijn geen onderdeel van het project en derhalve niet verkend. Dit kan middels een nieuw project in kaart worden gebracht.

U schrijft: "Op 8 december 2020 heeft een werkgroep die bij dit project betrokken is haar opmerkingen op het concept plan gegeven."

Vraag 17

Wat is gedaan er met de opmerkingen van de werkgroep? Meer algemeen, hoe vindt u dat de burgerparticipatie naar alle stakeholders bij dit project toe heeft gefunctioneerd?

Antwoord op vraag 17

Op de gemaakte opmerkingen van de werkgroep (Leudal) werd in mei 2021 gereageerd door het projectteam. In dat verband is verduidelijkt wat de scope van dit project is en dat interne maatregelen (maatregelen binnen het natuurgebied) worden genomen door Staatsbosbeheer.

De burgerparticipatie bij dit project is goed verlopen. Ondanks de Covid-19 beperkingen hebben we een grote betrokkenheid van belanghebbenden in het gebied ervaren. De opkomst bij de latere inloopavonden was hoog.

Het inspraak- en meedenkproces is gestart in oktober 2020, het filmpje staat nog altijd op de projectpagina van Waterschap Limburg. Binnen de beperkingen die op dat moment golden ten aanzien van COVID-19 is de inspraak georganiseerd. Er is een inspraakpagina geopend en er hebben meerdere teams-vergaderingen plaats gevonden met belanghebbenden, betrokken overheden en groeperingen. Na de Covid-19 periode vonden bij de familie Hartman aan de Boerderijweg in Heibloem meerdere inloopavonden plaats. Ook zijn diverse "keukentafel" gesprekken gevoerd, waarbij plannen zijn toegelicht en gesproken is over gebruik van gronden.

De suggesties, aangereikt door de omgeving zijn onderzocht en meegenomen in het ontwerpproces. De inspraak is met deelnemers teruggekoppeld in diverse verslagen. In een open dialoog met de omgeving kwam het Definitief Ontwerp dat nu voorligt, tot stand.

Vraag 18

Om de voorgestane maatregelen te kunnen realiseren dienen 20 rijen bomen (10 are) gekapt te worden. Is er gekeken naar het behouden van deze elementen in het plan en tijdens de uitvoering? Was u zich dat bewust bij het beoordelen van het plan? Hebt u concrete ideeën hoe u deze kap gaat compenseren en waar dat gebeurt?

Antwoord op vraag 18

Wat omvang betreft, worden binnen dit project geen 20 rijen bomen gekapt. Op enkele plaatsen dient struweel te worden verwijderd en enkele bomen. In het ecologisch rapport (bijlage 6 pagina 45) wordt gesproken over rijen bomen in het kader van de regelgeving. Met de gemeente Leudal wordt bepaald op welke plekken compensatie plaatsvindt.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 van het Reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur zal een afschrift van deze brief ter kennisneming worden toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.

Met vriendelijke groet,

het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg,

de secretaris-directeur,
ir. E.J.M. Keulers MMO

de dijkgraaf
drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

Bijlagen

- Mededeling aan het dagelijks bestuur (18 augustus 2020)
Tussentijdse evaluatie pilot droogtmaatregel Zwartwaterlossing te Neer (2020-D78506)
- Projectplan Waterwet
"Herstel Natte Natuurparel Waterbloem en Wateraanvoer Neer" (WLDOC-30879050-69232)
- Vergunning aan Staatsbosbeheer voor uitvoeren interne maatregelen Waterbloem (2021-D1983).
- Onderbouwing bij de vergunningaanvraag Waterwet voor de hydrologische verbetering van de Natte Natuurparel Waterbloem West